

Val '94

Tí sigur javnaðarflokkurinn kortaneí til lönarniðurskurð

Ein dagin í tínginum siteraði Jógvan Sundstein Abraham Lincoln fyrri at siga, at tað bar til at villleiða øll einaferð, tað bar til at villleiða økur hvørja ferð, men tað bar ikki til at villleiða øll hvørja ferð. Og fólkaflokkurinn skuldi vita tað. Síðan eg fór at fylgja við í politikki, t.v.s. eini 30 ár, hevur fólkaflokkurinn lokkað við skattalætta. Tað hevur tí eydnast fólkaflokkurinn at villleiða 20–25% av veljarunum. Men í staðin fyrri at praktisera síni lyftir, hava teir bara hert trýstið, sum ongantíð bleiv so hart sum seinasta ár, tá ið sami Jógvan Sundstein sat sum figgjarmálaráðharri. Nú vænta teir eyðsýnt, at tað ikki fer at eydnast at villleiða henda partin av fólkunum meira, og tí hava teir funnið eina nýggja fíðus: Lönarlækking 40% og skattur 20%. Men hetta hongur bara ikki saman, tí samfelagið skal rekast og kommunurnar fara als ikki at klára síni viðurskifti við 50% niðurskurði í skatti.

Nevnt hevur verið, at lönarniðurskurður skuldi virka sum ein devalvering, og tá vit ikki kunnu fremja eina slíka, so megu vit hava ein lönarniðurskurð. Henda samanbering heldur ikki. Ein devalvering skerpir krónuvirði, minkar úna persónligu skuld, minkar virði

av innistandandi, minkar tína rentuútreiðslu, tína samsýning ella honorar. Flestar neyðsýnjarvørur eru innfluttar og verða tí ikki bíligari. Tey heilt fáu, sum eiga pening innistandandi, verða ríkarí móti teimum, ið einki eiga, sum blíva fátækari. So í vissum færum fer hetta at virka sum ein revalvering, tað fer at skapa eitt ómenniskjaligt støttasamfelag, og hetta fer javnaðarflokkurinn altíð at berjast ímóti. Her er munur in á flokkunum.

Lögfrøðingar meta, at tað er lógarbrot at seta lönir niður við lóg. Til dømis stríðir hetta heilt greitt ímóti I.L.O. konventionini, sum er altjóða sáttmálaræglur. Nógvir hundrad yvirmenn á útlandskum skipum sigla undir sersáttmálum, t.d. dis, og danska stjórnin betalar 9% av øllum almennum lönunum. Tað er litið hugandi, at danska stjórnin og danskir reiðarar fara at góðtaka at ein triði partur, nevniliga landsstýrið, fer at noyða tey at fremja sáttmálabrot. Og tað fer als ikki at tæna landskassanum at tvinga útlandskar lönir niður. Fyri javnaðarflokkinn er tað óhugsandi at viðgera eina lógávu, sum ikki fevnir um allar avtalur í Føroyum, tí skal tað vera so, mega eisini lialert vinnurekandi, stovnar, bankar,

avtalur um samsýningar, lánsavtalur, húsaleiga o.a. koma undir lógina. Takstir hjá sakførarum, revisorum, figgjastovnum, læknum, djóralæknum, frisørnum, húsaútleigum, entreprenørnum mugu eisini lækkast og settir undir eftirlit, sum hevði verið kostnaðarmikið, sjálvt um tað hevði verið vónleyst at fingið effektivt. Í veruleikanum hevði slík lógávu bert komið at fevnt um alment sett starvsfólk og úmaløntar løntakarar, og hetta fer javnaðarflokkurinn ongantíð at ganga við til. Fara vit at lóggeva at seta lönir niður, so er tað eitt greitt brot á ta rættargrundreglu, sum loyvir portunum á arbeidsmarknaðinum at greiða síni egnu viðurskifti, og vit bróta hundrad ára gamla siðvenju. Landsstýri og lögting verða saksøkt av fakfeløgnum, tí lækkingin er ólóglig og at sammeta við ognartøku. Her er greitt talan um ekspropriation, tí vit taka rættindi frá einum parti og geva einum øðrum. Vit taka frá arbeidstakara og geva arbeidsgevara.

Søgan veit at siga um lönarniðurskurð við lóg. Hitler og Mussolini gjørdur hetta í triatiárunum. Tað mátti verið litið at tikið upp aftur.

Danmark, Norra og Svøríki hava nógvar hægri lönarlag enn vit og hava samstundis ein sterkan búskap

og ein sterkan ídna. Fólkaflokkurinn sigur seg kveita til Skotlands og Íslands, tí har er lönarlagið lágt. Hvussu stendur til í Skotlandi, veit eg onki um. Men áðrenn jól var eg í Osio á fundi saman við Jan Baldvin Hannibaldssyni, úttanríkisráðharra. Hann segði, at Ísland var líka illa fyrri búskaparlaga, sum Føroyar vóru í 1990. So teir eru á trommini hóast lágt lönarlag. Eg veit ikki hvat medisín fólkaflokkurinn og sambandið hava til teirra.

Javnaðarflokkurinn sigur kortaneí til lönarniðurskurð, meðan samband og fólkaflokkur vilja skora hann ígjøgnum.

Men veljarin hevur avgerðina.

Dan Petersen,
valevni javnaðarflokksins
í Eysturoyar Valdømi

Trygg og rættvís arbeidsloysisskipan

Tað var eitt stórt framstig at vit finga eina arbeidsloysisskipan, hóast øll nú munnu vera samd um, at hendan átti at verið komin mong ár frammanundan.

Arbeidsloysið var so at siga ókent fyrbrigdi síðani í fimtiárunum, og tað hevur ivaleyst eisini verið medvirkandi til, at ikki bar til at fáa undirtøku fyrri tilkari skipan fyrr enn fyrri umleið tveimum árum síðani.

Kom føroyska samfelagið ikki í tilkari brotasjógvar sum tað nú kom, hevði skipanin eisini, við smærri tillagingum, megna sína uppgávu í dag, men veruleikin gjørdist tíverri øðrvísi.

Nú mugu ávísar grundleggjandi broytingar gerast.

Fyri tað fyrsta er ikki nógmikið hjá skipanini bert at liva av inngjaldi frá portunum á arbeidsmarknaðinum, men landið má eisini beinleiðis uppi at jätta yvir figgjarlógina.

Fyri tað næsta má útgjaldi tryggjast soleiðis, at sokallaða rullandi skipanin verður broytt ella tikin burtur, so fólk fáa eitt rimiligt útgjald, sum er á hædd við tað,

skipanir geva í londunum úttan um okkum. Játanin frá tí almenna skal eisini tryggja skipanini ein tryggan rakstur frammyvir.

Tí eigur beinanvegin at verða sett ein skjótt arbeidandi nevnd, samansett av fólkið sum dagliga arbeida við skipanini, teimum arbeidsloysu, umboð úr nevndini sum fyrireikaði skipanina, og politiska myndugleikanum.

Hendan nevndin eigur eftir fjúrtan døgum at koma við álit, sum lúkar størstu brekini burtur, rullandi skipanini, inngjaldi, útgjaldi, so eitt rimiligt útgjald eins og framúðin hjá allarari skipanini verður tryggjað.

Harnæst eigur hendan nevndin innan tveir til tríggjar mánaðar at endurskoða alla lógina so hon verður tillagað tann tørv, sum er í dag.

Er vilji til staðar ber til at fáa eina rættvís lögteimum arbeidsloysu og samfelagnum til frama. Bæði hvat útgjald og inngjald víðvíkur.

Hartvig Hansen,
valevni
Javnaðarflokksins
í Suðurstreymoy

